

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

1982/83:1 y

om partssammansatta domstolar

Till lagutskottet

Lagutskottet har begärt arbetsmarknadsutskottets yttrande över motion 1981/82:1712 av Torkel Lindahl (fp) och Gertrud Hedberg (fp). Arbetsmarknadsutskottet får med anledning härav anföra följande.

Motionen

Motionärerna begär en utredning om de partssammansatta domstolarnas funktion och sammansättning i olika typer av mål. De anser det vara otillfredsställande att sådana domstolar har att döma även i mål där en tredje part är inblandad utan att vara representerad i domstolen.

Arbetsdomstolen och dess sammansättning

Till utskottets beredningsområde hör verksamheten vid arbetsdomstolen som har partssammansättning.

Arbetsdomstolen är i sin dömande verksamhet normalt sammansatt av sju ledamöter. Av dessa är tre s. k. ämbetsmannaledamöter, nämligen ordföranden, vice ordföranden och en tredje ledamot. De utses av regeringen bland personer som inte kan anses företräda arbetsgivar- eller arbetstagarintressen. Dessa intressen företräds av övriga fyra ledamöter, två från arbetsgivar- och två från arbetstagersidan.

Arbetsdomstolen har betydligt fler ledamöter än de som deltar vid handläggningen av de enskilda målen. Antalet ordinarie ledamöter från arbetsgivarsidan uppgår sålunda till sju och motsvarande antal från arbetstagersidan till sex. De utses av regeringen enligt följande:

Antal	Utses på förslag av
4	Svenska arbetsgivareföreningen
1	Svenska kommunförbundet
1	Landstingsförbundet
1	(representerar staten som arbetsgivare och utses liksom ämbetsmannaledamöterna direkt av regeringen)
4	Landsorganisationen i Sverige
2	Tjänstemännens Centralorganisation.

För var och en av de ordinarie ledamöterna (utom domstolens tre ordförande) finns tre ersättare. De utses i samma ordning som ledamöterna

med det undantaget att Centralorganisationen SACO/SR har rätt att föreslå två av ersättarna för tjänstemannaledamöterna.

Utskottet

Mot bakgrund av den aktuella motionens yrkande om utredning beträffande partssammansatta domstolar tar utskottet i detta yttrande upp frågan om arbetsdomstolens sammansättning. Som ovan redovisats är domstolen sammansatt av såväl ledamöter som skall vara fristående från partsintressena som företrädare för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer.

Frågan om vilka arbetsmarknadsorganisationer som skall ha rätt att föreslå ledamöter i arbetsdomstolen övervägdes på nytt vid tillkomsten av 1974 års lag om rättegången i arbetstvister (se prop. 1974:77 s. 115–116). I det sammanhanget framfördes önskemål om att dittills oreprresenterade huvudorganisationer på både arbetsgivar- och arbetstagersidan skulle få rätt att bli företrädare i domstolen. Dessa önskemål avvisades emellertid. Som skäl härför anfördes att arbetsgivar- och arbetstagarledamöterna har till uppgift att tillföra domstolen sakkunskap om avtalsförhållanden och synsätt på arbetsmarknaden. De är således inte att betrakta som intresserepresentanter eller talesmän för parterna i målen.

Därutöver ansågs det önskvärt att arbetsdomstolens sammansättning inte växlar från mål till mål utan hålls så konstant som möjligt för att säkra kontinuiteten i dömandet. Detta leder till att endast ett fåtal organisationer kan bli representerade i domstolen. Vid valet mellan organisationerna har deras representativa bredd av naturliga skäl fått fälla utslaget liksom organisationernas möjligheter att vid kollektivavtalsförhandlingar och på annat sätt påverka rättsutvecklingen på arbetsmarknaden.

Utskottet anser att de motiv som ligger bakom arbetsdomstolens nuvarande partssammansättning alltjämt är bärande. En allmänt hållen kritik av det slag som framförs i motionen och som innebär att arbetsdomstolen i sin dömande verksamhet skulle påverkas av obehöriga intressen kan utskottet inte dela. Granskar man exempelvis arbetsdomstolens avgöranden under den senaste tioårsperioden då en av de icke representerade arbetstagarorganisationerna, Sveriges arbetares centralorganisation (SAC), varit part, finner man att SAC visserligen förlorat i vissa fall men vunnit i andra, därav även mål av principiell betydelse. Med tillägget att de allmänna reglerna om domarjäv även gäller vid arbetsdomstolen avstyrker utskottet därför för sin del det framställda utredningsyrkandet.

Stockholm den 26 oktober 1982

På arbetsmarknadsutskottets vägnar
FRIDA BERGLUND

Närvarande: Frida Berglund (s), Alf Wennerfors (m), Erik Johansson (s), Karin Andersson (c), Lars Ulander (s), Anders Högmark (m), Marianne Ståhlberg (s), Karin Flodström (s), Bengt Wittbom (m), Arne Fransson (c), Lahja Exner (s), Lars-Ove Hagberg (vpk), Gustav Persson (s), Ingrid Hemmingsson (m) och tredje vice talmannen Karl Erik Eriksson (fp).

